

BEKNOPTE INFORMATIE UIT DE ALGEMENE DOCENTENHANDLEIDING

In het hierna volgende gedeelte treft u het voorwoord en het eerste hoofdstuk van de algemene docentenhandleiding aan.

Deze informatie geeft u inzicht in de opbouw van de methode en de gehanteerde uitgangspunten.

In de bijgeleverde inhoudsopgave kunt u lezen welke onderdelen er in de algemene handleiding zijn uitgewerkt.

Naast deze algemene handleiding is er bij elke ronde een docentenhandleiding geschreven. In deze docentenhandleidingen per ronde zijn voor elke periode van 5 weken de volgende onderdelen terug te vinden:

- De leerstof voor 5 weken
- De functionele spreekdoelen en de daarbij behorende routines, reacties en correcte zinnen.
- Een uitgewerkte buitenschoolse opdracht
- Waar nodig, volledig uitgewerkte lessen en adviezen voor het vervolg

VOORWOORD

Voor de alfabetisering NT2 zijn er in de loop der jaren voor lezen en schrijven verschillende methoden op de markt gekomen. Voor spreken en luisteren is dit nog steeds niet het geval. Wij zijn van mening, dat dit juist de belangrijkste vaardigheden zijn, die deze doelgroep nodig heeft om zich staande te kunnen houden in de maatschappij.

In 2004 is de eerste versie van de methode *Spreek Actief!* op de markt gekomen. Collega's van ROC's en taalinstututen die gecertificeerd zijn voor Blik op Werk blijken nog steeds veel belangstelling te hebben voor ons materiaal en willen het erg graag gebruiken. Daarom zijn we overgegaan tot aanpassing van *Spreek Actief!* aan de digitale mogelijkheden van deze tijd.

Dit heeft geresulteerd in de methode *Spreek Actief Digitaal!* In deze methode zien deelnemers op hun smartphone, tablet, laptop of computer, plaatjes voorbijkomen en horen daarbij het correct uitgesproken woord inclusief het juist voorzetsel. Vanaf het begin gaan deelnemers direct (na) spreken en terugluisteren naar het origineel en hun eigen opname. Hierdoor beklijven de woorden sneller en geeft het deelnemers de mogelijkheid kritischer naar zichzelf te luisteren.

We zijn trots op het materiaal, zoals het hier voor u ligt en via een cloudserver bereikbaar is. We wensen alle collega's die met dit materiaal gaan werken, veel werkplezier. We zijn ervan overtuigd, dat de communicatie tussen onze deelnemers en Nederlanders veel beter zal verlopen.

Ank Hilderink
Leny van Rossenberg
Maro/ReLANpro

Januari 2017

INHOUDSOPGAVE

1	Algemeen gedeelte	1
2	Keuze en ordening van de leerstof	6
	2.1 Opbouw van het programma	6
	2.2 Schematische opbouw van het programma	7
	2.3 Onderdelen van het programma	8
	2.4 Onderdelen van de thema's in ronde 1, 2 en 3	8
	2.5 Weekindeling bij ronde 1, 2 en 3	9
	2.6 Lesindeling bij ronde 1, 2 en 3	10
3	Van gestuurd naar vrij spreken	12
4	De plaats van het luisteren	14
5	Didactiek	15
	5.1 Woordenschat tijdens het voorprogramma	15
	5.2 Woordenschat vanaf ronde 1	16
	5.3 Luisteren tijdens het voorprogramma en ronde 1 en 2	17
	5.4 Luisteren tijdens ronde 3	17
	5.5 Dialogen	19
	5.6 Videolessen	20
	5.7 Buitenschoolse opdrachten	24
	5.8 Routines	25
	5.9 Grammatica	25
	5.10 Spreekbeurten tijdens de herhalingsblokken van ronde 1 en 2	26
	5.11 Spreekbeurten tijdens ronde 3	28
6	Toetsen	30
	6.1 Wat wordt er getoetst?	30
	6.2 Het toetsen van de woordenschat	30
	6.3 Het beoordelen van de woordenschat	29
	6.4 Het toetsen van de dialogen	31
	6.5 Het beoordelen van de dialogen	31
	6.6 Het toetsen van de buitenschoolse opdracht	31
	6.7 Het beoordelen van de buitenschoolse opdracht	31
	6.8 Het toetsen van de spreekbeurt	32
	6.9 Het beoordelen van de spreekbeurt	32
	6.10 Het toetsformulier	32
	6.11 Herkansing	33
	6.12 Het evalueren van het toetsen	33
7	Activerende werkvormen	34
8	Leren leren	43

1 Algemeen gedeelte

1.1 Inleiding

Spreek Actief Digitaal is geen complete NT2-methode, maar een deelleergang die zich richt op de vaardigheden spreken en luisteren. Voor lezen en schrijven zijn inmiddels diverse methodes op de markt. Voor spreken en luisteren is er voor analfabete deelnemers echter nog steeds nauwelijks materiaal, terwijl deze vaardigheden voor hen juist elementair zijn om zich staande te kunnen houden in de maatschappij. Dit is voor ons aanleiding geweest om de voor u liggende leerlijn *Spreek Actief Digitaal* te ontwikkelen.

Het materiaal van *Spreek Actief Digitaal* is voor de deelnemers bereikbaar via het ReLANpro BYOLL systeem op praktisch elk apparaat met internettoegang. (BYOLL staat voor: Bring Your Own Language Lab) ReLANpro BYOLL maakt smartphones, tablets, laptops en computers geschikt als taalstudierecorders.

1.2 Doelgroep

Spreek actief Digitaal is ontwikkeld voor volwassen, allochtone deelnemers die in hun eigen land niet of nauwelijks naar school zijn geweest (analfabeten). Doordat zij vrijwel geen onderwijs gevolgd hebben, wordt er in *Spreek Actief Digitaal* gewerkt aan het ontwikkelen van:

- de noodzakelijke studievaardigheden
- de eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van het leerproces
- een juiste leerhouding
- een reëel beeld van de eigen mogelijkheden en beperkingen
- het kunnen maken van eigen keuzes

Dit alles maakt, dat zij in eerste instantie veel ondersteuning nodig hebben bij het leren. Begeleiding is en blijft noodzakelijk op weg naar het zelfstandig leren. *Spreek Actief Digitaal* hanteert daarbij de principes van de afnemende sturing. Ook langzaamlerende anderstaligen die in hun eigen land een paar jaar naar school zijn geweest, zullen veel baat hebben bij het ontwikkelen van de zo juist genoemde vaardigheden. Hierdoor is *Spreek actief Digitaal* ook voor deze doelgroep geschikt.

1.3 Beschrijving van het materiaal

Spreek Actief Digitaal bestaat uit een docentenhandleiding, 4 docentenboeken (per ronde), pdf-document met plaatmateriaal, pictogrammen, formulieren en deelnemersmateriaal.

De docentenhandleiding

De docentenhandleiding bestaat uit de volgende hoofdstukken:

1. Het algemeen gedeelte, waarin de doelgroep, het niveau, de leerlast en de uitgangspunten zijn beschreven.
2. Keuze en de ordening van de leerstof
3. Van gestuurd naar vrij spreken
4. De plaats van het luisteren in *Spreek Actief Digitaal*
5. Didactiek
6. Toetsen
7. Activerende werkvormen
8. Leren leren

In het hoofdstuk didactiek worden uitgebreide aanwijzingen gegeven met betrekking tot de manier van werken met de verschillende onderdelen uit het programma. Dankzij deze gedetailleerde beschrijving, gecombineerd met een aantal voorbeeldlessen, zal de docent in staat zijn om met *Spreek Actief Digitaal* aan de slag te gaan. In tegenstelling tot hetgeen in veel methodes gebruikelijk is, hebben wij er niet voor gekozen om elke les van het begin tot het einde te beschrijven. Het leren spreken en luisteren is voor de betreffende doelgroep immers een cyclisch proces. Dit betekent voor de docent voortdurend herhalen van reeds aangeboden stof en, hierop voortbordurend, aanbieden van nieuwe stof. Dit proces is niet vast te leggen in een opeenvolging van lessen.

Docentenboeken

In de docentenboeken staat het materiaal dat noodzakelijk is om met *Spreek Actief Digitaal* te kunnen werken. De volgende onderdelen zijn in de docentenboeken te vinden:

- De studiewijzers voor de docent. In de studiewijzers wordt alle leerstof vermeld die gedurende een blok of een thema behandeld moet worden.
- De woordenschat. Het betreft hier de lijsten van de woorden die de deelnemers leren in de ReLANpro app. Het plaatmateriaal, behorende bij deze woordenlijsten, is te vinden in het pdf-document. De woordenlijsten zijn te gebruiken tijdens het toetsen van de woordenschat. Dit materiaal is in principe niet bedoeld voor de deelnemers.
- De dialogen.
- De buitenschoolse opdrachten. Bij de start van elke ronde wordt summiere achtergrondinformatie gegeven. Bij elke buitenschoolse opdracht wordt de werkwijze vermeld. Daarnaast is er bij elke opdracht een formulier voor de deelnemers. De docent dient deze ter beschikking te stellen aan de cursist. Deze formulieren worden, na uitvoering en beoordeling, door de deelnemers bewaard in hun portfoliomap.
- Voorbeeldlessen. Om een goed beeld te geven van de manier, waarop er gewerkt kan worden, is een aantal voorbeeldlessen uitgewerkt. De voorbeeldlessen betreffen met name onderdelen uit het voorprogramma en uit ronde 1. Op grond van de opgedane ervaring tijdens het voorprogramma en tijdens ronde 1 zal het werken met ronde 2 en ronde 3 geen problemen meer opleveren. Van ronde 2 en 3 zijn dan ook geen voorbeeldlessen uitgewerkt. Voor het uitwerken van de lessen in deze rondes heeft de docent voldoende aan de handleiding. Natuurlijk kan er altijd worden teruggegrepen op de voorbeeldlessen van het voorprogramma en van ronde 1.
- Adviezen voor het vervolg. Indien noodzakelijk zijn er praktische aanwijzingen gegeven om de lessen te vervolgen. Dit is vooral het geval tijdens het voorprogramma en tijdens ronde 1.

Pdf-document met plaatmateriaal, formulieren en pictogrammen

Deze documenten zijn terug te vinden in de ReLANpro Cloudmanager onder de lessenset SAD Handleidingen. Deze documenten bestaan uit de volgende onderdelen:

- Het plaatmateriaal van de woordenschatlessen van het voorprogramma en van ronde 1, 2 en 3. Het betreft in zijn totaliteit 85 lessen. Dit materiaal kan door de docent gebruikt worden tijdens het oefenen van de woordenschat en de grammaticaal correcte zinnen tijdens de lessen. Ook wordt het gebruikt tijdens het toetsen van de woordenschat.

- Formulieren. Het betreft hier formulieren, die tijdens het programma ingezet kunnen worden, onder andere het evaluatieformulier bij de buitenschoolse opdrachten, het toetsformulier en een formulier dat te gebruiken is tijdens de .videoles.
- Pictogrammen. Het betreft pictogrammen, die gebruikt worden tijdens het aanleren van en oefenen met de personalia. Ook zijn er pictogrammen, die dienen om het lesprogramma aan de deelnemers duidelijk te maken. Deze pictogrammen worden vooral ingezet tijdens het voorprogramma en tijdens ronde 1.

Deelnemersmateriaal

Het materiaal voor de deelnemers is terug te vinden in de ReLANpro app. Dit materiaal bestaat uit de ingesproken woordenschat en de dialogen. In de ReLANpro app kunnen de deelnemers de woordenschat en dialogen beluisteren en naspreken. Vervolgens kunnen zowel deelnemers als docenten dit terugluisteren.

1.4 Niveau

Spreek actief Digitaal begint op niveau 0 en streeft ernaar de deelnemers te brengen naar niveau A1/A2 wat betreft de vaardigheden spreken en luisteren. De niveauaanduiding is gebaseerd op het Raamwerk NT2 / CEFR (Common European Framework of reference for languages).

1.5 Leerlast

Spreek Actief Digitaal is bedoeld voor intensief onderwijs: 4 dagdelen van 5 kwartier per week. De leerlast per cursusjaar bedraagt 190 uur. Dit betekent 5 uur les per week gedurende 38 weken. De leerlast thuis is per cursusjaar ongeveer 80 uur. De gehele methode neemt 3 jaar in beslag. De totale leerlast bedraagt ongeveer 1000 uur. Uiteraard is men vrij hierin andere keuzes te maken.

1.6 Uitgangspunten

Aan *Spreek actief Digitaal* liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag:

1. De inhoud van *Spreek actief Digitaal* heeft tot doel de deelnemers zover te brengen, dat zij zich, ondanks hun beperkingen, staande kunnen houden in de maatschappij. Goed kunnen spreken en luisteren zijn voor de doelgroep, voor wie *Spreek actief Digitaal* is geschreven, de belangrijkste vaardigheden om dit te kunnen realiseren.
2. Vanaf het begin wordt van de deelnemers productie gevraagd. In de praktijk is gebleken, dat het merendeel van de deelnemers zelf het liefst zo snel mogelijk begint te spreken. Het 'verplicht' houden van een stille periode weerhoudt deelnemers er niet van om toch te gaan spreken met het gevaar, dat onjuiste structuren worden geleerd. De theorie, dat het ontwikkelen van correcte zinnen vanzelf op gang komt, gaat niet op voor de doelgroep, waarvoor *Spreek Actief Digitaal* is geschreven. Deze deelnemers zijn onvoldoende in staat om hun taalgebruik objectief te bekijken, waardoor de vanzelfsprekende correctie in een later stadium van de taalverwerving meestentijds achterwege blijft. Juist het gebruik van de ReLANpro App waardoor deelnemers zich direct terughoren waarborgt deze objectieve correctie.

De productie die vanaf het begin gevraagd wordt, betreft het gestuurde spreken. Vrij spreken wordt wel gestimuleerd, maar is in het begin van het traject niet noodzakelijk.

3. Niet alleen wordt er geoefend met functioneel taalgebruik in communicatieve situaties, maar ook met grammaticaal correcte zinnen. In communicatieve situaties is het gebruik van volledige zinnen niet altijd noodzakelijk en soms zelfs storend voor een vlot verlopend gesprek. Wordt er echter alleen functioneel taalgebruik in communicatieve situaties aangeboden, dan blijven deelnemers vaak in losse woorden spreken en komen niet of moeizaam tot het maken van volledige zinnen.
Het leren van grammaticaal correcte zinnen is geen doel op zich, maar dient ter ondersteuning van een juiste ontwikkeling van de spreekvaardigheid.
4. Luisteren is verweven in het totale programma. Door het inzetten van activerende werkvormen en door gebruik te maken van videofragmenten en vanaf ronde 3 van de nieuwsberichten wordt gewerkt aan een actieve luisterhouding.
5. De leerstof is thematisch geordend. Er is gekozen voor thema's die herkenbaar en relevant zijn en aansluiten bij de belevingswereld van de deelnemers. Bij de ordening van de leerstof wordt uitgegaan van een cyclische gradatie. Dit betekent, dat elk thema enkele keren terugkomt. De eerder aangeboden stof wordt herhaald. Herhaling is immers noodzakelijk om de leerstof te laten beklijven. Vervolgens vindt uitbreiding en verdieping plaats. Vanzelfsprekend dient de aangeboden taal zinvol en functioneel te zijn.
6. Voortdurende koppeling tussen de theorie en de praktijk is van groot belang. Op deze manier worden de deelnemers gestimuleerd om het geleerde in hun dagelijks leven toe te passen. Als de deelnemers het leren op school en het leven daarbuiten als één geheel gaan ervaren en niet als twee zaken die losstaan van elkaar, is er een grotere kans op succesvol leren.
7. Er wordt, zeker tijdens de beginperiode, geen gebruik gemaakt van het schrift. Indien de techniek van het lezen onvoldoende is, vormt de geschreven taal geen ondersteuning, maar is het eerder een belemmering om tot vloeiend spreken te komen. Een uitzondering hierop vormen de deelnemers, voor wie het gebruik van het schrift wel een meerwaarde heeft om tot spreken te komen. Bijvoorbeeld andersalfabeten. De woordenschat en de dialogen staan in de ReLANpro app. Hierdoor kunnen de deelnemers, ondanks het feit, dat ze ondersteuning van het schrift missen, de aangeboden leerstof thuis, onderweg of op school oefenen. Vooral het luisteren en naspreken aan de hand van de plaatjes zorgt voor een snelle en correcte verwerving van de woordenschat.
8. Het aanbieden van de leerstof gebeurt, waar mogelijk, met behulp van concreet materiaal. Het inrichten van een spullenbank met concrete materialen spreekt voor zich. Er wordt gewerkt van concreet naar abstract.
9. Vanaf het allereerste begin wordt gewerkt met de principes van leren-leren. De docent brengt bij de deelnemer een bewustwording op gang ten aanzien van zijn eigen leerproces en van zijn eigen verantwoordelijkheid voor het leerproces. Door middel van afnemende sturing wordt in kleine stappen gewerkt aan het zelfstandig werken/lernen van de deelnemers. Dit wordt ook bevorderd door het gebruik van activerende werkvormen.
10. Er wordt in eerste instantie uitgegaan van formeel taalgebruik. In toenemende mate komen deelnemers in situaties terecht, waarbij informeel taalgebruik niet op prijs wordt gesteld.
11. Er wordt vanaf het begin veel aandacht besteed aan de correcte uitspraak.

12. Het leren spreken en luisteren is losgekoppeld van het leren lezen en schrijven. Hierdoor kunnen deelnemers die stagneren bij de schriftelijke vaardigheden, het spreek- en luisterprogramma toch vervolgen en op dit gebied nog wel vorderingen maken. Bovendien is het door de splitsing van vaardigheden beter mogelijk om deelnemers, van wie het niveau van de mondelinge vaardigheden verschilt van het niveau van de schriftelijke vaardigheden, goed te plaatsen.

Informatie over de aanschaf en de kosten is te vinden op de site van de uitgever ReLANpro – zie onderstaande link. Hier is ook te vinden op welke manier een demo van het materiaal is te downloaden.

http://www.relanpro.nl/?page_id=2748